

5 Ιουλίου 2018

Η ορθόδοξη Εκκλησία έναντι των φυλετικών διακρίσεων (Χρήστος Πάτσης, Φιλόλογος - Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η φυλετική διάκριση, ως ιδεολογικό μόρφωμα, εκφάινεται σε πλείστα πεδία του ανθρώπινου βίου και λαμβάνει στην εποχή της νεωτερικότητας έντονη πολιτική και θρησκευτική χροιά [1]. Είναι γεγονός ότι ο ρατσισμός ταυτίστηκε με τη μισαλλοδοξία, την απόρριψη, την ξενοφοβία την εχθρική διάθεση προς τον άλλο, τη βιαιοπραγία, το έγκλημα κ.λπ. Στη θεωρία της κοινωνικής επιστήμης έχουν αναπτυχθεί διάφορα επιχειρήματα για την ύπαρξη του φυλετισμού όπως επίσης και για τις αιτίες που πυροδοτούν το φαινόμενο [2]. Βασικές συνιστώσες του φυλετισμού εμφανίζονται τόσο ο εθνοφυλετισμός όσο και ο θρησκευτικός ρατσισμός. Πιο αναλυτικά, η πραγματικότητα του έθνους συμπυκνώνει και διαπραγματεύεται διαφόρων ειδών ταυτότητες για τα μέλη της, ώστε τα τελευταία να αξιοποιούν τα κριτήρια της ένταξής τους σε μια πολιτική οντότητα, δυστυχώς όχι πάντοτε χωρίς συγκρούσεις. Φυσική συνέπεια των συγκρούσεων υπήρξε η ανάδυση συνοδών πολιτισμικών διακρίσεων, οι οποίες με τον έναν ή άλλο τρόπο συνέβαλαν στη διαμόρφωση της ταυτότητας του πολίτη, υπονομεύοντας όχι μόνο την ειρηνική συμβίωση, αλλά και κάθε απόπειρα οικοδόμησης κουλτούρας διαλόγου, βασισμένη στην ισότητα και στο σεβασμό της ετερότητας [3].

Στα σχετικά πρόσφατα γεγονότα που αφηγείται η Inga Leonova στο άρθρο της «Εκκωφαντική σιωπή» [4] τα οποία διαδραματίστηκαν στην Αμερική, φέρονται να πρωτοστατούν ορθόδοξοι χριστιανοί σε βίαιες ρατσιστικές ενέργειες, εμφορούμενοι από ορθόδοξο φανατισμό με την ανάλογη ακραία πολιτική ρητορική και δράση. Σύμφωνα με τη συγγραφέα το μείγμα ακραίας ιδεολογικής

καθοδήγησης, κυρίως μέσω της κοινωνικής δικτύωσης, και προσανατολισμού «ορθόδοξης» θρησκευτικής καθαρότητας υπήρξε η αναγκαία συνθήκη για την εκδήλωση του μίσους και την υπεράσπιση της ναζιστικής τους ιδεολογίας. Η συγγραφέας ασκεί δριμεία κριτική στη σιωπή της Ορθόδοξης εκκλησιαστικής παρουσίας των ΗΠΑ για τα ανησυχητικά τεκταινόμενα, εξαίροντας και υπογραμμίζοντας τη μοναδική φορά που ορθόδοξος ιεράρχης, ο αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος, αντιστάθηκε στο ρατσισμό και την ξενοφοβία δίπλα στο πλευρό του Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ το μακρινό 1965. Αναρωτιέται τέλος, αν αυτή, η ένοχη σιωπή, είναι η σύγχρονη μαρτυρία της Εκκλησίας έναντι παρόμοιων φαινομένων που ταλανίζουν τις Δυτικές κοινωνίες σε αναφορά και με τις πολιτικές προεκτάσεις του ζητήματος, υποστηρίζοντας έμμεσα ότι η ανοχή στη ρατσιστική βία, την ισλαμοφοβία, τον αντισημιτισμό δεν συνάδει με την εκκλησιαστική κληρονομιά [5].

Σύμφωνα με τα εκτεθέντα Ορθόδοξη θεολογική αντίληψη, και μάλιστα οντολογικού-δογματικού περιεχομένου, για επιχειρήματα περί διάκρισης φυλών όχι μόνο δεν υφίσταται, αλλά αντιβαίνει στον πυρήνα της οντολογίας του χριστιανικού προσώπου [6]. Μίας οντολογίας που δεν αφήνει περιθώριο ακόμη και για ίχνος υπεροχής ή φιλοπρωτίας των μελών της Εκκλησίας [7]. Κατά παρόμοιο τρόπο ο Απ. Πάυλος με το περίφημο «..οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην..» [8] σηματοδοτεί την απουσία οποιασδήποτε διάκρισης, που θα φέρει και τη κοινωνική υποψία διαχωρισμού των μελών του Σώματος της Εκκλησίας. Άλλωστε η συνέλευση των Ορθοδόξων Επισκόπων των ΗΠΑ με επίσημη τοποθέτηση [9] τον Αύγουστο του 2017 όχι μόνο καταδικάζει τα γεγονότα του Charlottesville της Βρτζίνια, αλλά θέτει και τις βασικές ανθρωπολογικές αξίες του Χριστιανισμού, οι οποίες είναι αντίθετες στις μισαλλόδοξες διαχωριστικές γραμμές του σκότους. Ο διαχωρισμός είναι, επίσης, αντίθετος και στην Κανονική παράδοση της Εκκλησίας, η οποία έχει καταδικάσει επανειλημμένα τέτοιου είδους ενέργειες που αλλοιώνουν την αληθινή διδασκαλία του Ευαγγελίου. Η κριτική που ασκεί η συγγραφέας προς την ηγεσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αμερικής, ενώ φαίνεται δίκαιη, ωστόσο είναι μονομερής διότι δεν συμπεριέλαβε τις πραγματικές αιτίες ανάπτυξης του ρατσιστικού φαινομένου και δεν προσπάθησε να ερμηνεύσει τις ιδιαιτερότητες της αντίδρασης των «Λευκών» του Νότου έναντι των υπολοίπων κοινωνικών ομάδων.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

- 1. A. P. Taguieff, *Ο ρατσισμός*, μτφρ. Γεώργιος Σπανός - Π. Τραυλός, σειρά Dominos (Αθήνα: Εκδότης Π. Τραυλός 1998)30.**
- 2. Κ. Ζορμπά, «Ορθοδοξία και Ρατσισμός» στο *Η Ορθοδοξία ως Πολιτισμικό Επίτευγμα και τα Προβλήματα του Σύγχρονου Ανθρώπου- Η Ορθοδοξία απέναντι σε θέματα της εποχής μας***

, τομ. Β΄ (Πάτρα: ΕΑΠ 2002) 268 κ. ε

3. Ό. π., 275-276

4. Ι. Leonova, «Εκκωφαντική σιωπή» στο διαδ. τόπο: <http://acadimia.org/nea-anakoinoseis/epikairo-arthro/456-ekkofantiki-siopi> (ημερ. ανάκτησης 15.04.18) 1 κ. ε

5. Ι. Leonova, «Εκκωφαντική σιωπή», ό. π., 3.

6. Ιω. Ζηζιούλα, «Από το Προσωπείον εις το Πρόσωπον. Η συμβολή της Πατερικής Θεολογίας εις την έννοιαν του Προσώπου», στο *Χαριστήρια εις τιμήν του Μητρ. Γέροντος Χαλκηδόνης Μελίτωνος*, (Θεσ/νική: Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών μελετών 1977) 286 κ. ε.

7. Μαρκ., 10, 37-38

8. Γαλ. 3, 28

9. «Response to Racist Violence in Charlottesville, VA» στο διαδ. τόπο: <http://www.assemblyofbishops.org/news/2017/response-to-racist-violence-charlottesville-va> (ημερ. ανάκτησης 15.04.18) 2 κ. ε.